

MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra sociální pedagogiky

Praxe ve školním zařízení

PdF:ASPG_PXAD Praxe I. Pedagogické činnosti ve školním zařízení

Deník z pedagogické praxe

Brno 2016

Vypracovala:, UČO:

Obor: CŽV - Asistent pedagoga

Úvod

Po dobu mého studia jsem začala chodit na praxi do rehabilitační třídy základní školy speciální, která je pro žáky s nejtěžším typem postižení, kteří se nemohou vzdělávat na úrovni ZŠ praktické ani ZŠ speciální. Strávila jsem zde čtyři dny dopolední výuky. Jsou zde dvě rehabilitační třídy, ale má praxe probíhala pouze v jedné. Důvodem byla vysoká nemocnost v jedné třídě, kdy byl přítomen pouze jeden či dva žáci. Ve třídě, kde jsem strávila celou dobu své praxe je zapsáno 6 žáků. Po dobu mého pobytu do třídy chodilo 3-5 žáků. Třídu vede paní učitelka s bohatou praxí a jsou zde také po celou dobu výuky přítomni dva asistenti pedagoga. Žáci mají závažné mentální postižení často kombinované s poruchou motoriky, komunikačních schopností a dalších závažných omezení. Jsou zde vzděláváni i žáci s poruchou autistického spektra. Všechny náslechy jsem provedla v této třídě. Žáci si na mou přítomnost velice rychle zvykli.

1 INFORMACE O PRACOVIŠTI

1.1 Název zařízení

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Karviná, příspěvková organizace

1.2 Adresa zařízení

Komenského-614

735 06 Karviná - Nové Město

1.3 Kontaktní osoba, funkce

Mgr. Marie Filipcová - ředitelka školy

1.4 Termín vykonávání praxe

3. 10. 2016 – 6. 10. 2016

1.5 Zřizovatel a datum zřízení zařízení

Zřizovatel: Moravskoslezský kraj, vznik zařízení: 1. 1. 1995

1.6 Charakteristika školy

ŠKOLA POSKYTUJE:

- předškolní vzdělávání – děti přípravné třídy základní školy, mateřské školy při NsP
- základní vzdělání – žáci základní školy (praktické)
- základy vzdělání – žáci základní školy speciální
- střední vzdělání - žáci praktické školy jednoleté a dvouleté
- zájmové vzdělávání – žáci navštěvující školní družinu a školní klub
- poradenské služby a vytváří podmínky, formy a způsoby integrace dětí, žáků a studentů s mentálním postižením a s vadami řeči ve speciálně pedagogickém centru
- zabezpečuje stravování dětí a žáků

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECIÁLNÍ POSKYTUJE:

- nadstandardní péči speciálních pedagogů
- individuální vzdělávací plány pro žáky s více vadami
- individuální logopedickou péči
- poradenské služby
- autistické třídy
- volnočasové aktivity
- účast v národních i mezinárodních projektech
- spolupráci se speciálními školami v rámci Euroregionu Těšínské Slezsko
- a další aktivity

Škola má dvě pracoviště:

V budově v Karviné - Novém Městě, Komenského 614 je základní škola (praktická a speciální), Školní družina a Školní klub a Speciálně pedagogické centrum. Zde se taky nachází ředitelství a sekretariát školy.

V budově v Karviné - Fryštátě, ul. Vydmuchov 1835 je umístěna základní škola (praktická a speciální), Praktická škola dvouletá a Praktická škola jednoletá a oddělení školní družiny.

Součástí školy jsou i Základní škola při NsP v Havířově a Základní škola při NsP v Karviné.

budova ZŠ Komenského,
Karviná - Nové Město, Komenského 614

budova ZŠ Vydmuchov,
Karviná - Fryštát, Vydmuchov 1835

1.7 Přehled pedagogických a organizačních funkcí v roce 2014/2015

Funkce:	Počet zaměstnanců:
Ředitelka školy	1
Zástupce ředitelky	2
Pedagogové	35
Vychovatel ŠD	5
Vedoucí správních zaměstnanců	1
Výchovný poradce	2
Školní psycholožka	1
Školní metodik prevence	2
Asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním	2
Asistent pedagoga pro žáky se zdravotním postižením	13
Hospodaření školy	2
Školní zdravotník	2
Speciální pedagog - psychoped	3
Speciální pedagog – logoped	2
Psycholog	4
Sociální pracovnice	2

1.8 Účel zřízení organizace

Škola je příspěvkovou organizací, je školou pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Speciálně pedagogickou péči poskytuje převážně žákům ze všech částí města Karviné, ale stejně tak dětem dojíždějícím z přilehlých vesnic, popř. z okrajových částí dalších měst. Hlavním účelem zřízení organizace je uskutečňovat vzdělávání a výchovu dětí a žáků podle školních vzdělávacích programů. Základní škola speciální Dobíhající program: 24 035/97-22, Pomocná škola Základní škola speciální vzdělává žáky se středním a těžkým zdravotním postižením a žáky s autismem. V každé třídě základní školy speciální pracuje v týmu speciální pedagog a asistent pedagoga. Výchovně vzdělávací činnost je přizpůsobena individuálním schopnostem, možnostem a aktuálnímu zdravotnímu stavu žáků. Cílem je vybavit žáky se středním a těžkým mentálním postižením (jedná se většinou o postižení s více vadami) základními vědomostmi a dovednostmi v oblasti čtení, psaní a počítání, základy nauky o přírodě a společnosti. Vzdělávání těchto žáků je velmi náročné pedagogicky, lidsky, organizačně i z hlediska ekonomických nákladů. Tito žáci však tvoří jen nepatrný zlomek dětské populace a plně si zaslouží, aby jim byla v našem školství věnována odpovídající pozornost.

3. Popis rehabilitační třídy základní školy speciální

Rehabilitační třída je umístěna v přízemí budovy s bezbariérovým přístupem. Tato třída zrovna prošla modernizací, kdy byla vybavena novým nábytkem a kobercem. Barevnost prostorů je velkým oživením třídy. Kromě učebny má rehabilitační třída k dispozici ještě jednu jinou místnost, již využívají k individuální práci se žáky, ke cvičení, k relaxaci a odpočinku. V současné době si v rehabilitační třídě plní povinnou školní docházku šest dětí. Výuka je zajišťována speciálním pedagogem a dvěma asistenty pedagoga. Žáci jsou vzděláváni v Rámcovém vzdělávacím programu pro Základní školu speciální II. (spíše pro žáky s těžkým a kombinovaným zdravotním postižením). Třída je vybavena nadstandardními didaktickými, stimulačními a rehabilitačními pomůckami, které umožňují žákům maximální možný rozvoj jak po stránce mentální tak i tělesné. Žáci při vzdělávání využívají polohovací židle s pracovní plochou, stoly s náklonnou deskou, protiskluzové podložky, hlasový komunikátor, zvukové hračky a knížky, zrcadlo, rytmické nástroje, polohovací vaky, počítače a speciální výukové PC programy, interaktivní tabuli, zařízení k nácviku vertikalizace, vibrační přístroje, kuličkový bazén, rehabilitační míč atd. Pro usnadnění manipulace s dětmi s poruchou hybnosti je využíván speciální zvedák. Třída navštěvuje výtvarnou a keramickou dílnu s pecí a knihovnu. Jednou za měsíc také navštěvují kuchyňku.

Pedagog a asistenti používají v komunikaci s dětmi alternativní a augmentativní systémy (makaton). Makaton je jazykový program, který poskytuje základní prostředky komunikace a podněcuje jak rozvoj mluvené řeči, tak i porozumění pojmů u dětí a dospělých s komunikačními problémy. Znaky Makatonu doplňují mluvenou řeč, piktogramy a fotografiemi. Tím usnadňují každodenní komunikaci.

Učitelka informuje děti o plánovaných činnostech dne, dětem umožňuje sdělit své potřeby, pocity, přání, zážitky. Provádí se rehabilitační tělesná výchova a různé formy terapie. Ve třídě jsou v rámci speciálně pedagogické péče zařazovány prvky dramaterapie, arteterapie, muzikoterapie, bazální stimulace, masáže a canisterapie. Aromaterapie se uskutečňuje v multisenzoriální učebně snoezelen a masáže v menší oddělené místnosti. Součástí speciálněpedagogické péče o děti je zavádění prvků canisterapie. Výuka probíhá ve skupinách i individuální formou. Výuka probíhá v tematických blocích, kdy se úkoly jednotlivých předmětů vzájemně doplňují a prolínají. Vše probíhá hravou formou, důraz je kladen na názornost a jednoduchost. Režim dne je rozdělen na pravidelné střídání výuky, odpočinku a

hry. Výuka je doplněna pestrou nabídkou dalších aktivit, jako jsou např. exkurze, tematické vycházky, výlety, soutěže. Pro každého žáka je vypracován individuální vzdělávací plán. Žákům je věnována během výuky individuální speciálně pedagogická péče.

Všichni žáci se vzdělávají podle individuálního vzdělávacího plánu. Každý individuální vzdělávací plán je zpracován ve spolupráci s rodiči, učitelkou, výchovnou poradkyní a konzultantem příslušného SPC. Tento dokument přesně specifikuje zvláštnosti vzdělávacích potřeb žáka a postihuje ty oblasti výuky, ve kterých jsou jejich obtíže nejvíce patrné. Individuální vzdělávací plán obsahuje informaci o organizaci výuky a konkrétní náplni jednotlivých předmětů, stanoví úlevy a tolerance ve výuce, uvádí vhodné metody a formy práce, doporučuje vhodné speciální pomůcky, jména konzultanta SPC apod..

3.1 Co je rehabilitační třída základní školy speciální

Rehabilitačními třídami označujeme třídy žáků s těžkým postižením, kteří se vzdělávají podle druhé části školního vzdělávacího programu Základní škola speciální. V rehabilitačních třídách se vzdělávají žáci, kteří mají velmi závažné mentální postižení většinou kombinované s poruchou motoriky, komunikačních schopností a dalších závažných omezení. Proto jsou vzdělávání na základě speciálně upraveného vzdělávacího programu. Výchovně vzdělávací proces probíhá ve speciálně upravených podmínkách a za speciálně pedagogického vedení. Obsahem výchovně vzdělávací práce je především oblast sebeobsluhy, hygieny, stravování, rozvoj smyslů a osvojování některých elementárních vědomostí, dovedností a návyků. Pro každého žáka je vypracován individuální vzdělávací plán. V rehabilitačních třídách plní žáci povinnou školní docházku, která je desetiletá. Úspěšným absolvováním získají základy vzdělání. Těžiště práce rehabilitačních tříd spočívá v komplexním speciálně pedagogickém působení na tělesný a psychický rozvoj žáků, spojeném s důsledným respektováním jejich individuálních zvláštností s potřeb.

3.2 Rehabilitační vzdělávací program základní školy speciální

Předmět	Počet hodin týdně	Počet hodin ročně
Rozumová výchova	5	165
Smyslová výchova	4	132
Pracovní a výtvarná výchova	3	99
Hudební a pohybová výchova	3	99
Rehabilitační tělesná výchova	5	165
Disponibilní dotace	2	66

Hodnocení žáků v Rehabilitačním vzdělávacím programu pomocné školy je slovní. Slovní hodnocení prospěchu žáka převážně pochvalou a povzbuzením a bývá doplněno využitím všech dostupných prostředků, které jsou žákům srozumitelné: obrázků, razítek, případně i drobného "hmotného" ocenění – bonbón, ovoce apod. tak, aby byli pozitivně motivováni k další činnosti.

Smyslová výchova: Smyslová výchova je zaměřena na rozvíjení psychických funkcí prostřednictvím smyslového vnímání, především na cílevědomé vytváření vztahů smyslového vnímání, myšlení a řeči.

Obsah učiva: rozvíjení zrakového vnímání, rozvíjení sluchového vnímání, rozvíjení hmatového vnímání, prostorová a směrová orientace, rozvíjení čichového a chuťového vnímání.

Rozumová výchova: Rozumová výchova se skládá z několika vzájemně neoddělitelných složek z rozvíjení poznávacích schopností a komunikačních dovedností, logického myšlení, pozornosti a paměti, vytváření početních představ a rozvíjení grafických dovedností

Obsah učiva: rozvíjení poznávacích schopností, rozvíjení komunikačních dovedností, řečová výchova, rozvíjení logického myšlení a paměti, rozvíjení grafických schopností.

Pracovní a výtvarná výchova: Úkolem pracovní výchovy je rozvíjet jemnou motoriku žáků, zvyšovat jejich samostatnost, soběstačnost a nezávislost. Skládá ze tří vzájemně propojených složek: z nácviku sebeobsluhy a péče o vlastní osobu, výchovy k péči o okolní prostředí a

vytváření pracovních dovedností a návyků. Ve výtvarné výchově se rozvíjejí tvořivé schopnosti a dovednosti žáků při využívání různých technik výtvarných činností a při práci s různými materiály.

Obsah učiva: sebeobsluha, hygienické návyky, stolování, péče o okolní prostředí, práce s různými druhy materiálu.

Hudební a pohybová výchova: Hudební a pohybová výchova plní několik funkcí. Rozvíjí muzikálnost žáků, jejich rytmické a intonační schopnosti, pohybovou kulturu a napomáhá rozvoji jejich řeči. Plní i funkce psychoterapeutické, pomáhá žákům k odreagování napětí, k překonávání únavy a zlepšování nálady a podílí se na koncentraci jejich pozornosti.

Obsah učiva: sluchová, dechová a hlasová cvičení, rytmická cvičení, hudebně pohybová cvičení, poslech hudby.

Rehabilitační tělesná výchova: Úkolem rehabilitační tělesné výchovy je prostřednictvím pohybových aktivit přispívat ke zmírnění důsledků mentální retardace žáků. Pojetí rehabilitační tělesné výchovy je zaměřeno na rozvíjení aktivní hybnosti dětí s těžkým mentálním postižením, správné držení těla, zvládnutí základních pohybových dovedností, na rozvíjení a posilování pohybové výkonnosti a zvyšování tělesné zdatnosti.

Obsah učiva: rozvíjení hybnosti, rozvíjení jemné motoriky.

4. INFORMACE O VÝKONU PRAXE A JEJÍM PŘÍNOSU

4.1 Režim dne

8:00 - 8:30 Komunitní kruh, kalendář přírody

8:30 - 9:35 Výuka

9:35 - 10:35 Svačina

10:35 - 11:30 Vycházka nebo výuka

11:30 - 12:25 Výuka, oběd

Jednotlivé činnosti jsou střídány s odpočinkem. Délka vyučovacích hodin je uzpůsobena aktuálnímu zdravotnímu stavu. Vyučování je organizováno skupinovou i individuální formou, k dispozici je relaxační místnost, místnost na individuální práci.

Komunitní kruh a kalendář přírody se provádí denně. Žáci se sejdou a přivítají se. Každý si vezme do ruky zvoneček a zacinká na něj, tímto se s ostatními přivítá. Dále si pod vedením učitelky a s pomocí asistentů povídají o kalendáři přírody. Postupně si povídají jaký je den, měsíc, roční období a aktuální počasí. Žáci si také ukážou fotky přítomných dětí. Vše je doprovázeno ukazováním obrázků, využitím alternativní komunikace. Potom se dle rozvrhu děti učí. Paní učitelka si bere děti i na individuální výuku, kde se věnuje každému dítěti zvlášť a dle jeho potřeb. Mezitím asistentky plní zadané úkoly s dětmi. Učení je často prokládáno relaxací, což vidím jako veliký přínos pro děti. Nemusí plnit povinnou 45minutovou výukovou hodinu, ale vyučuje se v blocích, nebo podle toho, jak děti zvládnou. Já jsem měla možnost vést výuky dle mých příprav. Dětem je věnována maximální péče. Prostředí je velmi podnětné a myslím, že opravdu nechybí kvalitně vybavená třída i odpočinková místnost. Nezbytné výukové programy a kompenzační pomůcky jsou také velmi využívány.

5. Postoj vůči místu praxe

Třídní učitelka byla velmi vstřícná a ochotná mi vše vysvětlit a ukázat. Je to speciální pedagog, který má dlouholeté zkušenosti v práci s těmito dětmi. Také dvě přítomné asistentky pedagoga byly velmi vstřícné. Všichni byli během výkonu mé praxe ke mně laskaví a poskytli mi veškeré dostupné informace o třídě i dětech.

7. Závěr

Díky této praxi jsem získala další bohaté zkušenosti. Mohla jsem se osobně podívat do jiných tříd, na práci jiných učitelů, seznámit se s jinými žáky a jejich rodiči. Učitelka i asistentky mne celou dobu velmi podporovaly, odpověděly mi na veškeré dotazy a myslím si, že i ony rády vyslechly názor někoho jiného, který do jejich třídy na nějakou dobu „nahlédl“.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Franiok, P., Kysučan J. *Psychopedie – speciální pedagogika mentálně retardovaných*
Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2002. ISBN 80-7042-247-5

Jakobová, A. *Komplexní péče o děti s tělesným a kombinovaným postižením* Ostrava:
Ostravská univerzita v Ostravě, 2007

Janovský, J. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením* Praha: Triton,
2001. ISBN 80-7254-192-7

Jesenský, J. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených* Praha: Univerzita Karlova,

Vítková, M. a kol. *Integrativní speciální pedagogika: integrace školní a sociální. 2. rozš. a
přeprac.vyd.* Brno: Paido, 2004. ISBN 8073150719.

Vítková M. *Základy speciální pedagogiky I.* Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy
univerzity, 2002

Zelinková, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program* Praha: Portál,
2001. ISBN 80-7178-544-X.

Webové stránky

<http://www.szmkarvina.cz/>